

Tekst 1

Evalueringsværktøjet i Klassesetivsel

Evalueringer i Klassesetivsel er inspireret af Socialstyrelsens TOPI (Tidlig Opsporing og Indsats).

Evalueringen er opsat i en skabelon, som er fleksibel mht. antallet af og indhold i positioner, segmenter, emner og udsagn. Positioner, udsagn m.m. vælges af den enkelte kommune eller institution. Antallet af positioner og udsagn er fleksible, men fælles er, at de indikerer, om eleven er i trivsel.

Evalueringerne fungerer som et samarbejdsmodul, hvor man arbejder sammen med sine kollegaer omkring evaluering af eleverne.

Evalueringen består af to dele. Først foretager man en individuel evaluering, og efterfølgende foretager man en fælles evaluering.

Værktøjet kan også benyttes til at evaluere elevernes faglige udvikling.

Evalueringsammenligning er et værktøj, som gør det muligt at sammenligne to evalueringsperioder og derved følge elevernes udvikling over tid.

Tekst 2

Forhistorien

Pædagogisk leder, Anne Nørgaard Nielsen, har været en del af den kommunale arbejds- og netværksgruppe i Silkeborg Kommune og har dermed bidraget til arbejdet med at udforme positioner og udsagnskombinationer i den aktuelle evalueringskabelon. I Silkeborg Kommune har man besluttet, at eleverne kan tildeles tre forskellige positioner: grøn, gul eller rød, som betyder trivsel, ubalance i trivsel og udsat position. Positioner tildeles med afsæt i 26 forskellige udsagnskombinationer - hver indeholdende tre udsagn.

På Thorning Skole har de benyttet Evalueringsværktøjet i Klassesetivsel gennem en periode på tre år. De har årligt gennemført to evalueringer vedrørende elevernes trivsel og en evaluering vedrørende elevernes faglige udvikling.

I opstartsfasen var det kun indskolingen - 0.- 3. klasse - der var med, senere kom klasser op til 7. årgang med. Overbygningen er ikke med, da indsatser og tiltag er iværksat, inden eleverne kommer i overbygningen. Overbygningseleverne bliver desuden evalueret/vurderet på anden vis.

Der er afsat tid til både den individuelle og fælles del af processen. I den indledende fase, før lærerne og skolens øvrige personale havde oparbejdet rutiner med processerne, var AKT-lærer, Rikke Vestring, med til *alle* de fælles teammøder. I dag er værktøjet så integreret en del af skolens virke, at Rikke Vestring kun deltager, når den fælles evaluering

er overstået, og der er enighed om, hvilke elever der i øjeblikket vurderes at være i gul eller rød position.

Den første evaluering omhandler udelukkende elevernes generelle trivsel. Der foretages en vurdering af, om eleven er i trivsel med afsæt i en række præformulerede udsagn. Den anden evaluering omhandler foruden trivslen også den faglige udvikling i dansk og på sigt også matematik (DOPI og MOPI). Der foretages ikke en vurdering af et fagligt standpunkt og niveau, men i stedet vurderes det, om eleven er i progression og læring i de pågældende fag.

Ingen står alene med opgaven på Thorning Skole **Værdien af en god samarbejds- og evalueringskultur**

I arbejdet med evalueringsværktøjet har Thorning Skole prioriteret:

- Ingen lærer/pædagog må stå alene med opgaven - alle skal have en håndsrækning med de udfordringer, de står med i deres klasser.
- I opstartsfasen var arbejdet meget struktureret og skemalagt. Der var afsat et fastlagt tidsrum til både den individuelle og den fælles del af evalueringen, og AKT-læreren deltog i *alle* de fælles møder.
- Alle elever - uanset position i evalueringen - skal ses og have opmærksomhed.

På Thorning Skole har medarbejderne i fællesskab gennem en årrække etableret en samarbejds- og evalueringskultur, som har medført en bevægelse fra brandslukning og frustration til samarbejde og forebyggende indsatser.

Trivselsudfordringer håndteres i fællesskab, forældresamarbejdet er udvidet og styrket og ikke mindst, så bliver ingen elever overset i en travl hverdag. Pædagogisk leder, Anne Nørgaard Nielsen, og AKT-lærer, Rikke Vestring, fortæller her, hvordan de i den forbindelse to gange om året har gjort brug af Evalueringsværktøjet i Klasses trivsel til at sikre systematik og kontinuerlighed i processen¹.

Lærernes erfaringer

Thorning Skole arbejder efter forskellige værdisætninger, og en af dem lyder: *Ingen står alene med opgaven*. Når en elev vurderes at være i den gule/ubalance i trivsel eller røde position/udsat position², skal der udarbejdes en handleplan, som adresserer de udfordringer, teamet er blevet opmærksomme på. Anne Nørgaard og Rikke Vestring påpeger dog, at de

¹ Læs om Evalueringsværktøjet i boksen - Tekst 1.

² Læs om Evalueringsværktøjets udformning og positioner i tesktboksen Tekst 2.

elever, som indtager den grønne position/trivsel, også har brug for opmærksomhed på deres trivsel og læringsudbytte.

Rikke Vestring pointerer, *“Noget af det, vi har lagt meget vægt på, det er, at de “grønne” børn, de skal have lige så mange gaver som de “gule” og de “røde”.*”

De elever, som vurderes at være i den grønne position, får gaver i form af opmærksomhed på deres fortsatte trivsel og udvikling. Det kunne eksempelvis være fokus på holddeling eller en særlig faglig opmærksomhed, som giver eleven plads til at blomstre. Det kunne også være et relationsfokus eller en skærpet opmærksomhed på, om de pågældende elever får den anerkendelse og opmærksomhed, de har brug for for at trives og vokse. Dermed sikres et positivt udbytte af lærernes arbejde med evalueringer for *alle* børn.

Rikke Vestring fortæller, at det er vigtigt, at lærerne oplever, at de har fået en håndsrækning, når de står med en elev, der vurderes at være i gul eller rød position. Håndsrækningen kan gives i form af de elementer, der indskrives i handleplanen. Det kan være forskellige tiltag, samarbejder eller tilknytning af interne eller eksterne ressourcer. Handlingerne, der tages i anvendelse, spænder vidt.

Lærerne giver udtryk for, at de er glade for systematikken og den tryghed, der ligger i, at der foretages en evaluering af alle børn to gange om året.

Anne Nørgaard Nielsen fortæller; *“Systematikken på den ene side, det at vide, at man kommer igennem alle børn to gange om året, det at vide, at der bliver gjort noget, og at man får hjælp til at gøre noget, eller man får hjælp til at finde ud af, hvad man selv kan gøre. Det har stor værdi.”*

Lærerne oplever, at deres “synsninger”³ bliver taget alvorligt, når det flere gange årligt bliver muligt at drøfte *alle* elevers trivsel. En anden styrke ved værktøjet er, ifølge Anne Nørgaard Nielsen, at lærerne tager aktivt stilling og efterfølgende i dialogen med kollegerne skal argumentere for den vurdering, den enkelte har foretaget. Den individuelle del er processen er vigtig, men det er i den fælles samtale, den største værdi ligger.

“Det er i den fælles evaluering og i samtalen om, hvorfor man mener, det man mener, at man finder handlingerne. De to elementer er dybt afhængige af hinanden”, fortæller Anne Nørgaard Nielsen.

Den første evaluering omhandler udelukkende trivslen, hvor den anden evaluering - foruden trivslen - evaluerer elevens faglige udviklingen i fagene dansk og på sigt også matematik. Der foretages ikke en vurdering af det fagligt standpunkt og niveau, men i stedet vurderes

³ Faktaboks: “Synsninger” er en mavefølelse, man som lærer/pædagog har om en klasse, en elev eller en given situation. Det er den subjektive oplevelse og følelse, man har om en klasse, som man danner efter at have observeret og været sammen med en klasse eller elev. “Synsninger” kan være svære at forklare, da de blot er en følelse af, hvordan tingenes tilstand er.

det, om barnet er i progression og læring i de pågældende fag. Der sker dermed en sammenkobling mellem trivsel og den faglige progression og læring, hvilket lærerne oplever har stor værdi for deres arbejde med elevernes trivsel.

AKT-lærerens funktion - fra brandslukning til forebyggende arbejde

Rikke Vestring oplever, at hendes funktion som AKT-lærer har ændret sig meget gennem de tre år forløbet har varet.

“I starten - lige da vi startede op - var min rolle brandslukning og frustration, og nu er det rigtig meget en proces. Vi har fået opbygget det samarbejde og den tillid, der gør, at lærerne kommer, inden det går galt, så det bliver en forebyggende funktion, jeg får.”

I dag er der sket en kulturændring, hvor der er etableret et andet samarbejde med lærerne, som er affødt af den proces, som de gentagne evalueringer afstedkommer. Det er i højere grad blevet muligt at forebygge og sikre, at problemerne ikke eskalerer. Udviklingen af et fælles sprog og opmærksomhed på elevernes trivsel og faglige progression skaber grobund for at iværksætte forebyggende indsatser. Der er indført det princip på Thorning Skole, at AKT-læreren ikke overtager de elever, som har udfordringer, men i stedet findes der i fællesskab med lærerne en række handlemuligheder, som nedskrives i handleplanerne. AKT-læreren kan godt overtage klassen, mens læreren iværksætter og afprøver forskellige tiltag målrettet den konkrete problematik, men samarbejdet handler om at afdække og være nysgerrige på, hvad der ligger til grund for barnets udfordringer. Barnet bliver ikke fjernet fra konteksten og “fikset”, i stedet ser man barnets reaktioner som tæt sammenflettede med det sociale læringsfællesskab, som barnet er en del af. Anne Nørgaard Nielsen uddyber.

“En af de ting vi, har lagt stor vægt på i Rikkens arbejde, det er, at Rikke kommer ikke ind og overtager samarbejdet med eleven eller samarbejdet med forældrene. Rikkens funktion er mere en kollega-til-kollega-funktion, så hvis hun hjælper på en klasse, hvor der er et barn i rød position, så vil det oftest være sådan, at der lægges en plan i fællesskab. Så kan Rikke tage undervisningen af klassen for at give læreren plads til at udføre en handling.”

Denne fremgangsmåde er også i høj grad med til at opkvalificere lærerne i at løse problemstillinger, som ellers traditionelt har hørt under AKT-området. Der overføres viden og kompetencer fra AKT-funktionen til klassens lærere, som herved får et kompetenceløft. Rikke Vestring fremhæver, at hun i bund og grund arbejder på at gøre sig selv “overflødig” ved at give kollegaerne værktøjerne til at løse problemstillinger uden hende i fremtiden. Anne Nørgaard Nielsen fortæller, at proceduren har krævet tilvænning, men at lærerne nu sætter pris på den rollefordeling.

Lærerne giver udtryk for, at de er super glade for den fremgangsmåde. De synes, det var svært i starten, men nu får de nogle redskaber, som de kan bruge undervejs. Så næste gang, der er et barn, som har det svært, så har de redskaber i rygsækken, som de kan

bruge. De får opbygget en taske med trivselsredskaber, som de selv kan gribe i. Det har været en bieffekt ved processen.”

På skolen anser man det for meget vigtigt, at der etableres og opretholdes en stærk relation mellem det barn, der har udfordringer, og de lærere, der varetager det daglige relationsarbejde, hvilket understreges af den måde AKT-funktionen tænkes ind i trivsels- og relationsarbejdet.

Handletrappe

På Thorning Skole har man valgt en fremgangsmåde, hvor indsatser starter i det nære miljø omkring eleven og klassen, hvis elever vurderes til at være i gul eller rød position. Der aftales desuden en tidsramme for, hvornår man skal kunne se effekten af de tiltag, der er iværksat.

Denne fremgangsmåde er valgt, fordi arbejdet i første omgang ofte har karakter af forebyggelse - det kunne være inkorporerede pauser, strukturerede frikvarterer eller legeaftaler i eller uden for skolen. Det kunne også være, at man i den fælles evaluering finder ud af, at et barn fungerer godt i bestemte undervisningssituationer. Sammen undersøger teamet, hvordan man kan overføre de strukturer til andre undervisningssammenhænge.

I tilfælde af, at handlingerne viser sig utilstrækkelige, sker der en intensivering af indsatserne. Gradueringen sikrer, at de forskellige samarbejdspartnere inviteres med i processen på det tidspunkt, hvor der er brug for dem. Anne Nørgaard Nielsen fortæller, at fremgangsmåden kvalificerer samarbejdet med de eksterne ressourcepersoner, da der er lavet et meget stort forarbejde på Thorning Skole. Forarbejdet sætter de eksterne samarbejdspartnere i stand til hurtigt at danne sig et overblik over de tiltag, der allerede er afprøvet og også hvilken udvikling, eleven har gennemgået, inden ressourcepersonen blev inviteret ind i arbejdet med eleven.

Forældresamarbejde

Evalueringskulturen har derudover medvirket til etableringen af et endnu mere konstruktivt og tæt samarbejde med forældrene.

Som det skitseres i skolens værdisætning om det fælles ansvar, hvor man bestræber sig på, at lærerne får den sparring og støtte, der er påkrævet i den enkelte situation, så fokuserer man samtidig på fællesskabet med forældrene. Forældrene er en uvurderlig og meget betydningsfuld ressource og samarbejdspartner.

Systematikken i den måde værktøjet benyttes på, tilbyder ifølge Anne Nørgaard Nielsen en platform for samarbejde med forældrene. Den systematiske tilgang skaber et fælles blik på en række udfordringer, som evalueringen sætter fokus på.

“Det, at der kommer bittesmå handlinger, som både foregår derhjemme og på skolen, og som kræver, at vi fortsat kommunikerer med forældrene, når der er noget, som har været svært, eller når noget har fungeret. Det har kæmpe effekt!”

Dialogen med forældrene får fokus på de handlinger, der skal fremme barnets trivsel og læring, frem for problemer og uoverensstemmelser. Det systematiserede evalueringsarbejde kombineret med de handleplaner, der udarbejdes, tilbyder forældrene en anden tilknytning og optagethed af det, som foregår i skolen. Forældrene inviteres ind i skolens rum, og det forebyggende arbejde begrænses ikke til skoledagen, men involverer hele barnets liv.

Rikke Vestring fortæller, *“Der, hvor vi rykker rigtig rigtig meget, så er det, at vi får et meget tættere samarbejde med forældrene, og det skal man ikke undervurdere!”*

Et eksempel kunne være et barn, som har en marginaliseret position i klassefællesskabet og mangler tilknytning til andre børn. Her kan forældrene medvirke til at etablere kontakter til de andre børn uden for skolesammenhængen. Den kontakt kan skolen bygge videre på gennem gruppe- og undervisningsaktiviteter. Der skabes et landskab omkring et barn, som foranlediger nogle ændrede mønstre. De voksne omkring barnet foretager små forskydninger i tilgangen til barnet, og det gør en kæmpe forskel.

Et fælles blik på de samme problematikker, kan afføde en række små ændringer, som skaber forandringer og bevægelse i noget, som før var stivnet.

Den stærke evalueringskultur, som er etableret på Thorning Skole, har bevirket, at det pædagogiske personale og skolens ledelse forholder sig reflektivt og proaktivt til det lærings- og udviklingsmiljø, som børnenes skoleliv udspiller sig i. Udfordringerne løses i fællesskab, og det styrkede samarbejde mellem lærerne, ressourcepersoner, forældre og ledelse har gjort det muligt at arbejde forebyggende, så problemerne ikke eskaleres. Alt i alt er det faglige personale på Thorning Skole meget tilfredse med at benytte Klasse trivsel Evalueringsmodul i deres arbejde med deres elevers trivsel.

Fremadrettet planlægger Thorning Skole at udvide evalueringerne med en vurdering af den faglige progression i matematik (MOPI), på samme vis som de nu foretager en evaluering af den danskfaglige udvikling (DOPI). Derudover arbejder de videre med det, de kalder “Væksthuset”. Væksthuset er betegnelsen for en mellemform. Mellemformer er et begreb, der dækker over et skole- og undervisningstilbud, hvor special- og almenområdet kobles sammen. Mellemformer muliggør et fleksibelt og elevcentreret tilbud, hvor elevens individuelle behov kan tilgodeses bedst muligt⁴. Væksthuset bemannes af personale, som er tilknyttet AKT-regi og som står for indsætterne omkring de elever, som tildeles den gule eller røde position. “Huset” har en fysisk lokalitet, men det er fortsat intentionen, at eleverne kun tages ud af undervisningen, når det er absolut nødvendigt for at løfte deres trivsel eller læring. Anne Nørgaard Nielsen fortæller, at de først nu er ved at opdage og erfare det store potentiale, der er i sådan et samarbejde.

⁴ <https://www.dlf.org/dlf-mener/inklusion-1/mellemformer>